

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP, Laing's Nekstraat 33
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
J. C. CETON, Wijttenbachstraat 13
Amsterdam.

- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd.
Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct. —
Advertentiën per regel 15 cent. Bij abonnementen speciaal
tarief. —

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTELJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: Het bedrog der Liberalen. — De Bakkerswet. — Als . . . — Beginsel of taktiek. — Uit de Arbeiderspartij. — Uit het Buitenland: Frankrijk. — Economische Kroniek: De Drie-eenheid. — De Zaaier op de Pijnbank. — Van het Partijbestuur. — Van de Afdelingen. — Korrespondentie. — Verantwoording. — Advertentiën.

Het Redactie-adres is van 1 November af tijdelijk:

**Laing's Nekstraat 33,
AMSTERDAM.**

Verschenen:

**CONGRES VERSLAGEN
der Sociaal Democratische Partij.**

INHOUD: 1. Stichtingscongres op 14 Maart 1909. — 2. Spoed-Congres op 21 Maart 1909. — 3. Verkiezings-Congres op 23 Mei 1909. — 4. Congres ter behandeling van Statuten en Huish. Regl. op 30 Januari 1910. — 5. Eerste jaarcongres op 28 en 29 Mei 1910.

Omvang 128 pag.

Prijs 25 cent, franco per post 28 cent.

Aanvragen te richten aan de administratie van de Tribune, Wijttenbachstraat 13, Amsterdam. Het bedrag is bij vooruitbetaling te voldoen.

Het Bedrog der Liberalen.

De eerste vrucht van het volkspetitionnement — en we vreezen dat er geen andere zullen rijpen — is door de slimme zet der vrijzinnigen, die de «Konferentie» tot samenwerking met de Arbeiders Partij bijeen riepen, alvast deze geworden, dat de legende, neen de leugen versterkt is, alsof de liberalen van «demokratische» schakeering voor de Kiesrechtstrijd in zoover die de macht van de arbeidersklasse wil uitdrukken, iets zouden voelen. Bovendien is hiermede weer versterkt die andere leugen in de Nederlandse politiek, die gemeenlijk de «antithese» heet, tegenstelling n.l. tusschen de «voortstrevenden» en de «kerkelijken», waarbij onder de voortstrevenden dan ook gerekend moeten worden de scharen van de Arbeiders Partij.

Maar als alle leugens in de politiek, zoo hebben ook deze hun bedoeling, de bedoeling n.l. om de arbeidersklasse te beliegen en te verzwakken. Het vreemde is dan ook niet, dat de liberalen en de vrijzinnig-demokraten in de daad deze antithese, al praten ze vaak anders, en die kiesrechtleugen hoog houden. Het is de taak van de burgerlijke „demokratie” van tegenwoordig, de eenige eigenlijk die ze nog heeft overgehouden, om de arbeidersklasse politiek te verzwakken, als ze kan. Het vreemde evenwel is, dat een Arbeiders Partij, en nog wel een zich Sociaaldemocratisch noemende, S. D. A. P., deze politieke leugens en dit politiek bedrog in stand houdt, in stee van het uit elkaar te rafelen.

De verderfelijkerheid van de antithese voor de arbeidersklasse is al tal van malen aangetoond, omdat ze het kenmerk van behoud en van vooruitgang niet ziet in de klassenstrijd, die de werkelijke vooruitgang beheerscht, den strijd n.l. van de opstrevende arbeiders tegen de gansche bezittende klasse, maar het kenmerkend onderscheid stelt in een ideologie, een gedachte van burgerlijke vrijzinnigheid tegenover

kerkelijke behoudzucht, en dan de arbeiders met meer of min scherpe uitwisseling der klassegrenzen achter de burgerlijke vrijzinnigen doet aansjouwen. Er wordt dan gezegd, dat zodoende de Arbeiders-Partij de vrijzinnigen voortstuwt. In de werkelijkheid echter belemmeren de met de Arbeiders-Partij tegenover de kerkelijken staande vrijzinnigen den gang der arbeiderspolitiek evenzeer, als de weer met de liberale «demokraten» verbonden konservatieven den eventueele voortgang der voortstrevenden belemmeren. Maar zoo is ten slotte door deze «staart»-politiek, zelfs zonder eenig vast verbond met de burgerlijken, de Arbeiders-Partij de speelbal van het burgerlijk behoud in den ruimsten zin van het woord, en tot stille vreugde van de gansche bourgeoisie.

De taak van een Sociaaldemocratische Partij is anders. Haar taak is het, de arbeidersklasse omtrent de werkelijke klasseverschillen en den ekonomischen ondergrond van de politieke partijen in te lichten, en hoe hieruit de burgerlijke politiek met al zijn leugen en bedrog ten opzichte van de arbeidersklasse voortvloeit. De burgerlijke democratie heeft in alle landen wel iets verricht voor den maatschappelijken vooruitgang, zoolang ze n.l. geen strijdende arbeidersklasse tegenover zich vond. Maar zoodra de arbeiders als strijders tegen de bourgeoisie met macht beginnen op te komen, veranderen de burgerlijke demokraten minder hun woorden dan hun bedoelingen. Zoo spreken ze in Holland al minstens veertig jaar van Alg. Kiesrecht, maar dwaas de arbeider die meenen mocht, dat ook maar één politieke partij van de burgerlijke demokraten voor het onverzwakte kiesrecht der gansche arbeidersklasse, dat wil zeggen voor de onverzwakte democratische macht der arbeiders zou zijn. En wie enkel op grond van deze ekonomische aanwijzing niet zou willen gelooven in den onwil der burgerlijke kiesrechtvormers, die zie naar hun daden. Welke daden hebben dan toch in dertig jaar, dat ze voortdurend over kiesrecht praten, die burgerlijke hervormers, die zoo vaak aan de Regeering waren, dus de macht hadden, gedaan? Vooral Borgesius, de leider der Liberale Unie, is meester in dit bedrog. Reeds in 1887 maakte hij door zijn geknoei met den ouden Heemkerk, en hij is slechts de politieke uitdrukking van zijn partij, evenals Troelstra van de zijne, het mogelijk dat de „kenteekenen van geschiktheid en maatschappelijke welstand” als kenmerk of men kiezer kon worden in de Grondwet werden opgenomen. Hiermede werden de arbeiders als klasse uitgesloten.

Deze daad belette Borgesius en de liberalen intusschen niet, in het woord ongestoord voor het Alg. Kiesrecht te blijven vechten. Maar Borgesius nam zitting in een Ministerie, het Ministerie van 1897, dat aan de ergste kiesrechtvijanden, aan de konservatieven vast zat. Op zichzelf teekent dit reeds den ernst dier hervormerij, het zitting nemen n.l. in een aan de konservatieven gebonden ministerie. En toch hebben de vrienden van Borgesius dit ná 1897 in 1905 wéér gedaan, bij het Ministerie de Meester immers, waarbij zij toonden dat dit spelletje tegenover de arbeiders met behulp der S. D. A. P. best nog eens gespeeld kon worden. In het eerste Ministerie bedacht Borgesius de technische herziening der kieswet, in het tweede het beroemde blanco-artikel in de Grondwet, altemaal om onder de leus Alg. Kiesrecht in werkelijkheid het onverzwakte kiesrecht voor de arbeidersklasse tegen te houden. Zoo heeft de democratie van de

kleur Borgesius gedurende dertig jaren de arbeiders met de kiesrechtfrase bedrogen, iedere tien jaar iets nieuws bedenkend om de arbeiders te paaien en zwak te houden.

In 1900 stonden de Vrijzinnig Demokraten op tegen den „demokraat” Borgesius. Zóó hevig had deze heer en zijn Partij de democratie gekompromitteerd, dat er burgermensen waren die vonden dat zóó de arbeiders niet langer voor den gek te houden waren. Het zou maar in de gaten loopen. En de Vrijzinnig-demokratie ontstond om ernstig voor het kiesrecht te vechten.

We spreken een volgend maal nog over die ernst. Thans konstateren we slechts, dat tien jaar na de politieke truc van oprichting der Vrijz. democratie, en nadat in die tien jaar de kiesrechtstrijd door de liberalen krachtadig is verzwakt, een Arbeiders Partij uitgaat om voor kiesrecht te strijden, en haar eerste en laatste woord niet is tegen het bedrog van de liberalen, maar ze bij de arbeiders de gedachte wekt, dat óók de liberalen nog voor kiesrecht zullen strijden, zij het dan ook . . . anders. Anders ja. Namelijk als de perfide vijand van arbeidersmacht, democratie en Algemeen Kiesrecht. WP.

De Bakkerswet.

De strijd voor de afschaffing van nachtarbeid is geen politieke strijd en geen klassenstrijd. (De heer PASSTOORS in de Tweede Kamer).

Ziehier de wijsheid van een Nederlandsch kleinburgerlijk „politicus!” De waarheid is dat aan dit ontwerp, duidelijker dan bij menig ander, de botsing van de belanghebbende klassen kan worden aangetoond.

In de eerste plaats hebben wij te maken met een kleine groep grootkapitalisten (het Bakkerscomité), die moeite noch kosten gespaard hebben in den strijd tegen de afschaffing van bakkers-nachtarbeid. Het bakkersbedrijf biedt geen zeer gunstige positie voor de ontwikkeling van grootindustrie. De broodvoorziening geschiedt door den den aard van het artikel, hoofdzakelijk plaatselijk; ieder dorp of gehucht heeft zijn eigen bakker of bakkers, terwijl in de groote steden ontelbare kleine bakkertjes elk een kleinen kring van klanten bedienen. Voor het inrichten van zulk een bakkerijtje is maar heel weinig geld noodig en er wordt des te eerder toe overgegaan in verband met het internaat, dat in het kleinbedrijf nog veelal heerscht, d.w.z. dat de bakkersgezel bij den patroon inwoont. Wil zoo'n gezel gaan trouwen, dan zit er voor hem niet anders op, dan of het vak te verlaten of een eigen „zaak” te beginnen. Dit zijn wel de voornaamste oorzaken waardoor in het bakkersbedrijf het klein- en dwergbedrijf nog overheerschend is. Heel langzaam komt daarin verandering, waartoe vooral de ontwikkeling van de spoorwegen heeft bijgedragen, die het mogelijk maakt dat bijv. tegenwoordig een groote Amsterdamsche fabriek haar brood uitvoert naar verschillende plaatsen in Gelderland.

Nu is het voor het grootkapitaal bijzonder voordelig, wanneer het in zijn fabrieken dag en nacht kan laten doorwerken. Wij moeten hierbij evenwel goed onderscheiden tusschen schijn en werkelijkheid. De groote fabrikanten hebben het in hun agitatie, die een meesterstuk van demagogie was, doen voorkomen, alsof afschaffing van nachtarbeid de bedrijfsontwikkeling schaden en het brood duurder maken zou. En er is zelfs in het Weekblad van de S. D. A. P. door een „Marxist” schuchter — zooals heel het optreden van het Weekblad is — twijfel geopperd of sociaal-democraten daaraan wel mochten meedoen. De heeren grootkapitalisten hebben zich dus getooid met den schijn, alsof zij opkwamen voor het volksbelang van goedkoop brood en voor de ontwikkeling der techniek. Geen van beiden is waar. Wanneer in het

derde kwart van de vorige eeuw (ongeveer 1860—1875) de broodprijzen gedaald zijn, was dit niet terwille van de arbeidersklasse, maar in het belang der kapitalisten, die in verlaging van de prijzen der levensbehoefden een middel zagen om de waarde der arbeidskracht, en daarmee het arbeidsloon, te drukken. De groote stoot daartoe is niet gegeven door de broodfabrieken, maar door de afschaffing van den accijns. Voor zover het nog noodig is, te bewijzen dat de arbeidersliefde van de broodkapitalisten slechts demagogie is, herinneren wij aan de voor eenigen tijd in *De Tribune* gepubliceerde cijfers waaruit bleek, dat in de laatste zes jaren juist de prijzen van tarwebrood (dat volgens de heeren na de afschaffing van den nacht-arbeid in prijs zou stijgen) met 3 à 3½ ct. per kilo in de hoogte zijn gegaan. Dus niet of zonder nacht-arbeid worden de arbeiders door de kapitalisten geplunderd.

En wat de bedrijfstechniek aangaat; de daaraan ont-leende bezwaren zijn eveneens afdoende weerlegd.*) Het tegendeel is waar van wat de heeren beweren. De afschaffing van nacht-arbeid zal niet de techniek tegen-houden, maar zal juist een prikkel zijn tot het invoeren van nieuwe, verbeterde arbeidersmiddelen. Als de tijd voor de broodbereiding wordt verkort, zal noodzakelijk het arbeidsproces bespoedigd moeten worden, dus de productiviteit van den arbeid verhoogd worden. Er bestaan reeds ovens, die slechts zeer korten tijd van te voren gestookt behoeven te worden, snelwerkende deegkneed-machines enz.

Het eenige overblijvende bezwaar der fabrikanten is een financieel bezwaar. De nacht-arbeid is voor hen voordelig, omdat zij daarbij hun machines dag en nacht kunnen laten doorwerken, dus van het daarin beflegde kapitaal de grootst mogelijke winst kunnen trekken. En als zij nu dat offer door verhoogde prijzen op de brood-verbruikers konden verhalen, dan zou zonder twijfel hun actie tegen afschaffing van nacht-arbeid zijn uitgebleven. Maar juist dat kunnen zij niet. Want voor de kleine patroons, die alleen of met enkele gezellen werken, die met hun personeel niet in ploegen heel het etmaal door kunnen laten werken, brengt het verbod van nacht-arbeid geen verhoogde productiekosten mee. Iedere verhooging van den broodprijs zou dus de groote fabrieken in on-gunstige conditie brengen tegenover de kleine bakkers, wiens concurrentie hen zal dwingen de hoogere voort-brenningskosten uit de winst te bestrijden. Dit is het klassenbelang, dat de grootkapitalisten tegen de afschaf-fing van nacht-arbeid in beweging brengt.

Hierin ligt ook al opgesloten de aanwijzing van het klassenbelang der kleine baasjes. Zij werken zelf mee in de productie, ondervinden dus alle nadeelen van den nacht-arbeid, waartoe zij gedwongen zijn door de concurrentie der broodfabrieken. Immers als de fabrieken 's nachts werken en dus 's morgens vroeg het brood klaar hebben, moeten de kleine bakkertjes daarin wel volgen. Zoo is door de concurrentie der exportbakkerijen, die het brood uit de steden naar het platteland exporteerden, ook de nacht-arbeid naar het platteland geëxporteerd. De kleine patroons, de middenstand in dit bedrijf, heeft dus alle belang bij verbod van nacht-arbeid.

Tot zover gaat het klassebelang van de arbeiders hiermee samen. Maar verder ook niet. Want de arbeiders-eisch is daarnaast: beperking van den arbeidsduur. En hier staan juist arbeiders en kleine patroons fel tegen-over elkander. De kleine baasjes willen wel de nacht-arbeid afschaffen, maar willen daarnaast de onbeperkte vrijheid om hun arbeiders zoo lang mogelijk uit te buiten.

Op dezen grondslag staat Talma's Bakkerswet volkomen. Gedurende de 8 uren, die tot den nacht gerekend worden, mag in geen bakkerij gewerkt worden. Gedurende de overige 16 uren van den dag (Zaterdag 18) wel. Het gevolg hiervan zal zijn, dat de arbeiders in het klein-bedrijf tot het wettelijk maximum van 100 uren per week wordt opgevoerd. Het bestuur van den Bakkersgezellen-bond motiveert dit aldus:

Bij de invoering van den voorgestelden maatregel zal 's morgens zoo vroeg mogelijk worden begonnen om zo vroeg mogelijk versch brood te leveren, terwijl 's namiddags ook zo laat mogelijk zal worden gewerkt om de consumptie voor den volgenden dag zoo laat mogelijk gebakken te krijgen.

De eisch der gezellen is dus: afschaffing van nacht-arbeid en invoering van den 10-urendag.

Talma's wetsontwerp, dat den 16-urendag zal invoeren is daardoor het slechtste van alle wetsontwerpen, die over dit onderwerp in Nederland zijn ingediend. Er zijn drie vroegere geweest:

In 1897 van het radicale Kamerlid Pyttersen, die den 12-urendag voorschreef.

In 1898 van den liberalen Minister Lely (11-urendag).

In 1904 van den clericalen Minister Kuyper (11-urendag).

Nu moet men daarom van die «hervormers» geen te hoogen dunk krijgen. Al die ontwerpen zijn ingediend met zekerheid, dat zij nimmer wet zouden worden; ze dienden alleen om den democratischen schijn te bewaren. Minister Talma wil op zijn manier hetzelfde bereiken. Door de leuze van «verbod van nacht-arbeid» bewaart hij den democratischen schijn**), door de daad van onbe-perkten arbeidsduur bevoordeelt hij zijn klasse.

Iets anders is het in landen als Noorwegen en Finland, waar de arbeidersklasse door haar socialischen strijd bij

het verbod van bakkersnacht-arbeid tevens de wettelijke verkorting van den arbeidsdag tot respectievelijk 10 en 8 uur heeft weten te veroveren.

Daarvan zijn we in ons land nog verwijderd. Het debat in de Tweede Kamer heeft bewezen, dat de werkelijke strijd om den bakkersnacht-arbeid in ons land uitsluitend is gevoerd tusschen de grootkapitalisten en den middenstand. Leerzaam is dus in de eerste plaats de groote machtontwikkeling van het kleine groepje grootindustrieelen. Leerzaam is daarnaast de hulpeloze zwakheid van hen die als arbeidersafgevaardigden willen optreden. In heel het betoog van Schaper is geen enkel woord van strijd te vinden. Hij denkt zijn doel te bereiken door strijkages voor den cynischen bewindsman der kleine patroontjes, dien hij smeekt om «de arme bakkersgezellen te helpen», op wien hij «een beroep doet, om ten opzichte van het amendement (voor den 10-urendag) een tegemoetkomende houding aan te nemen», en wiens «medewerking» hij inroept «om deze zaak in orde te brengen».

Na deze bedelpartij tegenover den middenstands-minister krijgen we een verrassende wending: een vol-ledige knieval voor de liberale vertegenwoordigers van het grootkapitaal. De liberalen, onder aanvoering van Goeman Borgesius, hebben een amendement ingediend, waarbij voor het grootbedrijf de nacht-arbeid met behulp van een ploegenstelsel wordt bestendigd. Dit is de richting waarin het grootkapitaal de onbeperkte uitbuiting in zijn belang denkt te leiden.

«Daarover — zegt Schaper — valt in zeker opzicht te rede-neeren, maar men zal daarmee toch zeer voorzichtig moeten «zijn. Ik zal mij daarvoor mijn stem geheel voorbehouden... «Wanneer er ooit te redeneeren valt over het maken van een uit-zondering voor het grootbedrijf door het drieploegenstelsel, dan «zal daaraan noodzakelijk vast moeten zitten een achturige werkdag «voor die ploegen».

Wij weten wat deze parlementaire taal beteekent: Onder zekere voorwaarden is de Arbeiderspartij (of haar Kamerfractie, dat is hetzelfde) bereid haar verzet op te geven tegen den bakkersnacht-arbeid, die door niets anders dan de winstzucht van het kapitaal geïnstigeerd wordt.

Even later verkondigt Schaper dan weer dat hij toch eigenlijk gelooft, «dat de minister zich heeft geplaatst op het juiste standpunt.»

Zijn houding is een beeld van het meest hulpeloze opportunisme, dat opgehouden heeft het klassestandpunt van de arbeiders te verdedigen, en dat nu beurtelings glimlacht tegen de leiders der andere klassen, bereid zich aan den meest-biedende te verkoopen.

Terwijl wij dit schrijven is nog niet bekend, of de parlementaire strijd zal uitvallen ten gunste van de groote kapitalisten of van de kleine baasjes. Dit is wel zeker: voordat de arbeiders-eischen in de Nederlandsche politiek ernstige betekenis krijgen, zal een revolutionaire kies-rechtstrijd eerst de arbeidersklasse in beweging moeten brengen. B. C.

Als . . .

De gemakkelijkste manier voor menschen, die zich meer of minder warm hebben ingenesteld in onze maatschappij, van zich af te maken van al het menschenwee rondom hen is wel de volgende redeneering:

«Is hun eigen schuld, ze willen niet anders; elk kan wel vooruit komen in de wereld, als hij maar wil.

Op school werd ons reeds gewezen op M. A. de Ruyter als een schitterend voorbeeld, hoe ver men het wel brengen kan, als men maar vlijtig en oppassend was. Uit de tegenwoordige tijd zijn aan te halen de milliardairs in Amerika, waarbij verschillende, als schooier begonnen, alweer door „vlijt en oppassendheid” zoo hoog gestegen zijn.

En meer in de nabijheid wijst men graag op kalme, welvoldane renteniertjes, die door „vlijt en oppassendheid” hun „schaapjes op het droge” hebben gebracht en nu in de bloei van hun leven reeds in de gemakkelijke armstoel mogen genieten van het zalige nietsdoen, couponnetjes knippende voor de kost.

***

Een mijner vrienden was laatst voor zijn vakvereeniging op huisbezoek bij de bakkerspatroons. Hij trof onder de talloze kleine bakkertjes een, die hij vroeger als knecht had gekend en die nu zoo gelukkig was, en niet weinig trotsch daarbij, zijn zaakje langzamerhand te zien groeien en bloeien. Het kneuterig rentenierschap lachte hem reeds toe uit blauwe verte.

Mijn vriend raakte met de man in een gewichtig debat over groot- en kleinbedrijf.

Wreed en onbarmhartig wees de eerste op de zegepraal van het grootbedrijf over het kleinbedrijf, van de noodzakelijke ondergang van het laatste na wanhopige worsteling.

Ook in het bakkersdrijf wees hij op den groei van het grootbedrijf en de steeds moeilijker wordende stelling van het kleinbedrijf. Als de ander dat wilde betwisten, wees hij op het feit, dat 't duidelijkst sprak; dat men onder 't personeel van de groote broodfabrieken en coöperaties, hem bekend, een heel aantal gewezen kleine bakkerspatroontjes vond, en op de talloze faillissementen onder de kleine bakkers. De ander kon dat niet ontkennen, maar men begrijpt wat hij antwoordde: eigen schuld. Hij, de gelukkige, aan 't faillissement ontkomen, wist het middel, te blijven staan en had het

in practijk gebracht. „Hoe gaat het gewoonlijk: Men heeft een paar honderd guldens over gespaard, juist-genoeg om de eerste onkosten te dekken van opzetten van een bakkerijtje. Dat heeft geen geduld, dat wil graag zoo gauw mogelijk uit de dienstbaarheid vandaan, wil graag trouwen. 't Er maar op gewaagd. Ze beginnen maar zitten bij 't begin dadelijk vast, omdat al 't geld wat ze hadden voor de eerste opzet noodig was. 't Bank-roet is zeker.

Als ze allemaal deden als hij: Niet voor 30 jaar aan trouwen en 't opzetten van een zaak denken, niet voordat men een paar duizend gulden had bespaard, zoodat er niet dadelijk bij 't begin geldnood was, dan — — —”

Dan, zei mijn vriend, als ze dat allen konden doen, en ze deden het ook, dan zou je misschien wat langer en wat verwoeder met elkaar en tegen 't grootbedrijf vechten, maar 't zelfde aantal zou onder gaan, want er is immers geen plaats voor hen. En dan was jij mis-schien ook bij de verliezers, omdat een concurrent wat gelukkiger, of slimmer in zaken was dan jij.

***

Zoo hoopt het kleinbedrijf, overal, waar het nog niet totaal verpletterd is, zich in de worsteling staande te kunnen houden. Als de menschen zelf maar braaf op-passen en met verstand te werk gaan; als de regeering maar met bepaalde wetten de kleine, nijvere burgerstand wil steunen en beschermen tegen verpletterende concu-rentie enz., enz. dan is de hoop nog niet vervlogen, dat eenmaal de hemel van het kleinbedrijf op aarde zal terugkeeren.

Ondertusschen gaat de grootindustriele ontwikkeling onverbiddelijk voort. De ontwikkeling van de techniek en de openhooping der kapitalen in weinige handen wentelen het eene bedrijf na het andere om, stellen hier vroeger, daar later, maar overal onverbiddelijk te eeniger tijd, het grootbedrijf als concurrent tegenover 't kleinbedrijf. Over alle beletselen heen schrijdt die ontwikkeling voort, waarbij de kleinen en zwakken noodzakelijk het onderspit moeten delven. Talloze zelfstan-dige bestaantjes worden vernietigd; onafgebroken wast het aantal loonslaven, die geen kans hebben, uit de loonslavernij op te klimmen tot zelfstandig ondernemen.

Steeds groeit de klasse van loonarbeiders, die hun hoop op uitkomst moeten richten op andere uitzichten dan dat: persoonlijk uit de slavernij te geraken, door een zaakje op te zetten.

Die hun hoop en hun werkkraft moeten richten op dit doel: de loonslavernij zelf op te heffen door de pro-ductiemiddelen te brengen uit de handen der uitbuitende privaatzitters in die van de Gemeenschap van allen, en de productie te richten op iets anders dan op de ruime voorziening der behoeften van allen.

Niet 't wanhopig worstelen van den enkelen drekkeling om zich aan een wrakhoofd omhoog te trekken uit de ellendeeze.

Het machtig zich verheffen van het gansche miljoenen leger der arbeidersklasse, waarin de enkeling ondergaat in de massa, elkaar steunend samenstrijdend in 't gevecht voor aller belang, dat 't belang van den enkeling is.

De overwinning op het kapitalisme, bringende het geluk voor allen met de opheffing van de ellende voor den enkeling.

Dat is de strijd die de slachtoffers van het kapitalisme hebben te voeren. De strijd voor het socialisme.

St.

Beginsel of taktiek.

Meestal wordt in de discussie door degenen, die het stemmen tegen de begroting niet zoo streng gehand-haafd willen zien, het argument aangevoerd, dat dit niet een vraag van beginsel, doch enkel een vraag van taktiek is. Indien het een kwestie van beginsel was, dan moest men onwrikbaar blijven, want van het beginsel wiken we geen duimbreed af. Maar met de taktiek is het iets anders; zij richt zich naar de omstandigheden. En dan wordt het bekende gezegde van Liebknecht aangehaald, die in 24 uur 24 maal zijn taktiek zou veranderen, indien dit noodig zou zijn.

Hier worden beginsel en taktiek tegenover elkaar ge-plaatst. Het beginsel is de abstracte theorie, die geen rekening houdt met de bijzonderheden van de practijk zelf, die zich richt naar den oogenblikkelijken toestand. Het beginsel huppelt luchtigjes over de moeilijkheden van het oogenblik heen, terwijl het wijst op het verre toekomstideaal, maar de taktiek moet deze moeilijkheden, die als rotsblokken onze weg versperren met een moeite uit den weg ruimen. Het beginsel is de heilsleer, die in ongerepte zuiverheid moet bewaard blijven, de taktiek is het zondige vleesch, dat aan verzoeken van de wereld is blootgesteld, en daarbij voortdurend het onderspit delft. Het beginsel is het heiligenbeeld op het huisaltaar, waarvoor men iedereen morgen even neerknielt, maar dat niet bij iedere afzonderlijke kwestie van taktiek om raad kan worden gevraagd.

Deze tegenstelling tusschen beginsel en taktiek is echter geheel onjuist. Zij kan slechts opkomen, waar men de taktiek in de kleinste betekenis van een verzameling van onbetekenende op zich zelf staande feiten van den dag beschouwt. Zij is echter het hoogste en gewichtigste wat er voor de partij bestaat. En het beginsel is niet een abstracte theorie over een ver verwijderde toekomst, maar een regel voor het practische optreden op ieder oogenblik. Het wezen van een partij ligt niet in haar beschouwingen over de toekomst, maar in haar oogen-blikkelijk practisch handelen. Over de toekomst zullen

*) Het argument van het «versche broodje» bij het ontbijt laten wij hier onbesproken; de meeste arbeiders moeten zoo vroeg naar hun werk, dat ze bij hun ontbijt volstrekt geen versch brood hebben.

**) Hetzelfde Kamerlid, wiens stommiteit voor ons artikel het motto verschaft, zei in zijn onnoozelheid de waarheid: «'t Is een machtig mooie sociale maatregel, die ons geen cent kost.»

onder de sociaal-demokraten belangrijke meeningsverschillen voorkomen, voorzover zij zich tenminste een voorstelling daarvan maken, terwijl er aan den anderen kant liberalen zijn, die toegeven, dat na een paar eeuwen de maatschappij socialistisch zal zijn. De scherpe grenslijn echter wordt aangewezen door de plaats, die men in de huidige maatschappelijke strijd en ten opzichte van het oogenblik inneemt. Dit alleen heeft praktische beteekenis. Hier moet ons beginsel, zoo ooit, tot uiting komen. Ons beginsel ligt niet in de eene of andere verwijderde toekomst, ons beginsel ligt in onze hedendaagsche praktijk, in onze taktiek. Beginsel en taktiek zijn één, omdat het beginsel nooit anders verwezenlijkt kan worden dan in de taktiek.

Ons beginsel is het socialisme, niet omdat wij gelooven en wenschen, dat een socialistische productie in de plaats zal treden van de hedendaagsche manier van voortbrengen, maar omdat wij daarmede onze principieele tegenstelling met het kapitalisme, onze strijd tegen de burgerlijke partijen en de kapitalistische staat uitdrukken. Of wij altijd meer zullen vorderen en overwinnen, hangt vooral daarvan af, of deze stellingname de juiste is. Zij is juist, wanneer zij aan de omstandigheden van de proletariërsklasse beantwoordt. De positie, die de andere partijen innemen is overeenkomstig den toestand en de belangen der bezittende klasse. In de plaats, welke een partij ten opzichte van de klassen en van de politieke instellingen inneemt, in deze taktiek dus, toont zich haar karakter; daarmede werft zij kiezers en verderft zij het bij andere kiezers. Iedere partij wordt naar hare daden, dus naar haar taktiek, beoordeeld en behandeld.

Daaruit is nu tegelijk te zien, wat eigenlijk de draagwijdte is van de dikwijls gehoorde uitspraak, dat wij niet door het einddoel, maar door het kleine werk de massa gewonnen hebben. Zet men in de plaats van het kleine werk „het werk-van-alle-dag”, dan is die uitspraak volkomen juist. Onze praktijk, ons „werk-van-alle-dag” heeft de massa gewonnen. Maar onjuist is diezelfde uitspraak, voor zoover zij den schijn wekt, dat dit „werk-van-alle-dag” slechts „klein werk” is. Het is vóór alles groot werk, een grootsche strijd, welks karakter door ons einddoel bepaald wordt. Niet slechts het onvermoeide streven, om bij ieder wetsartikel voordeelen voor de arbeiders te winnen en nadeelen te weren, heeft de volksmassa tot ons getrokken, maar voor alles onze stellingname in het algemeen, de houding van onze partij tenopzichte van de groote politieke vragen, militarisme, belastingpolitiek, protektie, arbeiderswetgeving, staatsregeling — hare houding tegenover de regeering, de reaktie, en de burgerlijke klasse, kortom hare algemeene taktiek. Kleine bijzonderheden worden vergeten, maar wat blijft, is het geheele groote beeld van een besliste oppositie-partij, die niet met de uitbuiters en heerschers in overleg treedt, die meedoogenloos alles bestrijdt, wat het volk in ellende houdt, waarop de uitgebuitenen en onderdrukten altijd zeker kunnen rekenen en die steeds op de juiste manier voor hun zaak wil strijden.

De begrotingskwestie is inderdaad een vaaag van taktiek. Maar in andere beteekenis dan deze uitdrukking door haar uitvinders wordt opgevat. De zoogenaamde tegenstelling tusschen beginsel en taktiek is in werkelijkheid een tegenstelling tusschen de groote, principieele taktiek, en de kleine taktiek van het oogenblik. Bij het stemmen vóór een begroting gaat het niet om de tegenstelling: „taktiek of beginsel,” maar om een onjuiste taktiek — die hoogstens daarmede kan worden verontschuldigd, dat men zich door kleine oogenblikkelijke voordeelen of oogenblikkelijke toestanden laat verblinden — tegenover de juiste taktiek. Juist en onjuist niet in de beteekenis van in overeenstemming met een abstrakte leer, maar in de beteekenis, dat die taktiek juist is, die het goede gevolg heeft, dat zij de massa voor de het socialisme wint.

Het stemmen tegen de begroting is een daad, waarmede onze partij haar principieele tegenstelling met de regeering bewijst. Wij staan inderdaad tot iedere burgerlijke regeering, evenals tot de burgerlijke staat in 't algemeen, in een principieele tegenstelling. In de daad van het stemmen tegen de begroting wordt als het ware samengevat, op een voor ieder dadelijk kenbare wijze, onze gezamenlijke kritiek op de kapitalistische verschijnselen en op de macht, welke die beschermt en in stand houdt. In deze daad vinden de massa's, die tot de heerschende klasse in oppositie staan, hun eigen standpunt ondubbelzinnig aangewezen.

Nu brengt de economische ontwikkeling en de politiek der heerschende klasse steeds grootere massa's, steeds wijdere volkskringen in tegenstelling en in vijandschap tot het hedendaagsche systeem. In de mate, dat deze oppositie groeit, komt de massa tot ons, zooals dat juist in den tegenwoordigen tijd in Duitschland weer het geval is. Hiermede kunnen tijden afwisselen, waarin deze oppositie minder scherp wordt en de regeeringen ze met kleine concessies tevreden trachten te stellen. Dan is het voor alles zaak van de sociaal-demokratie, niet uit vrees haar aanhang te verliezen, met deze oogenblikkelijke strooming mee te loopen. Slechts terwijl zij dan bij haar oppositie volhardt, op het onbeduidende en bedriegelijke der concessies tegenover den grooten nood van het volk en zijn groote aanspraken wijst, verzekert zij zich op den duur het vertrouwen der massa's. Deze keeren dan in groote scharen tot haar terug, wanneer de ontuchtering komt. Laat onze partij zich daartegen zelf door de concessies of de gelegenheden van het oogenblik misleiden en geeft zij haar houding van onbarmhartige oppositie tegen de gansche burgerlijke wereld op, dan stelt zij de groote arbeidersmassa's teleur, die juist door hun helder klassebewustzijn

de beste strijders zijn. Wanneer deze massa's zouden moeten zeggen, dat zij voor haar revolutionaire inzichten op geen enkele partij meer rekenen konden, als de grootste oppositie partij ophield alle ontevreden lagen des volks tot een machtig leger om zich te scharen, dan zou dit het noodlottigste zijn, dat voor de politieke ontwikkeling van Duitschland kon geschieden.

A. P.

Uit de Arbeiderspartij.

N. Wolda, ook wel genoemd Sylvanus, lid van de Leidsche afdeling der S. D. A. P., en redacteur van de *Leidsche Sociaaldemokraat*, schrijft in een verweer tegen Troelstra's aanvallen op hem, in *Het Volk* van 15 Oktober jl., o. a. de volgende karakteristiek:

Zoo iets in den laatsten tijd in staat mocht zijn geweest, ons de harde waarheid te doen beseffen, dat de propaganda voor de marxistische taktiek-in-de-beweging moet worden vermoord door een wijze van bestrijding, die naar vorm en inhoud het platste en het benepenst-leege naar de kroon steekt, dan was het deze Troelstra's jongste proeve van anti-kritiek.

Of men de proeven zijner bestrijding van het drietal Gorter-Holst-Pannekoek leest, of die van, dat andere: Wijnkoop-v. Ravesteijn-Ceton, dan wel hetgeen tegen schrijver dezes wordt in 't veld gebracht, het is altijd weer de snetterende, oorverdoovende bombarie, de welbekende klanken van verdachtmaking en tendencieuze kleineering. Het moet met geweld worden verhinderd, — dat is nu wel duidelijk voor wie den gang der polemieken over de taktiek-geschillen heeft gevolgd met onbevangen blik — dat het marxisme ooit ernstig wordt genomen, dat de marxisten ooit worden geacht naar hun beste weten het partijbelang te dienen, en voor de groote zaak van het proletariaat te strijden.

Het is hier te begrijpen *eensdeels*, waarom het revisionisme zijn karakter moet verloochenen, als het tot de arbeiders komt, en het praktisch streven alleen-naar-hervormingen moet vergezeld doen gaan van de revolutionaire frase, waardoor het *integralisme* geboren wordt, *anderdeels*, dat het van de marxistische leer-in-praktijk-en-theorie de overdreven voorstelling moet leveren, die wij *karikatuur* noemen, haar door weglating en bijvoeging zoo moet misvormen, dat zij een opvallend dwaas en onzinnig beeld vertoont. Dit laatste is de tweede zijde van het verschijnsel, waarvan wij de eerste, over den vorm van Troelstra's kritiek sprekend, naar voren brachten, door te zeggen, dat moet worden verhinderd, dat ooit ernstig en principieel op het marxisme wordt ingegaan.

Voor ons is dit alles oud nieuws. Het is èèn der oorzaken van de door Troelstra en zijn kornuiten doorgedreven scheiding van Sociaaldemokratie en Arbeiderspartij in Nederland. Thans wordt hetzelfde middel opnieuw gebruikt tegen elkeen, die nog in de S. D. A. P. zou kunnen en willen organiseeren revolutionaire *strevingen* naast de ongevaarlijke revolutionaire *woorden*, tegen elkeen die beu van het opnieuw en versterkt samengaan met de liberalen in middelen en in doel der kiesrecht-beweging door middel van het petitionnement, nog revolutionaire middelen van proletarische aktie en een socialistisch doel in de praktijk zou willen propageeren.

Maar kinderachtig hij, die uit de historie der S. D. A. P. nu nog niet geleerd heeft, dat daaraan in de Arbeiderspartij voorloopig niets te veranderen valt. Het Socialisme versterken en ervoor propageeren kan men alleen in de S. D. P.

Wp.

Uit het Buitenland.

Frankrijk. Briand, die de Fransche spoorwegstaking met alle middelen heeft trachten te desorganiseeren en te smoren, is, nu ze achter den rug is, daarom nog niet van haar af.

Integendeel: voor de regeering der drie renegaten begint nu pas de bodem heet te worden, nu het gevaar dat een oogenblik alle groepen der bezitters, van de radico-socialisten tot de legitimisten, om den troon van den avonturier schaarde, voorbij is.

En wanneer wij zien, welk een prijs de sinistere verrader dezer dagen voor zijn ministerschap en zijn macht heeft moeten betalen, dan benijden we hem en zijns gelijken waarlijk hun positie niet.

De Fransche Kamer is Dinsdag weer bijeengekomen en onmiddellijk begonnen de interpellaties over de spoorwegstaking. Het begin der zitting droeg reeds een dramatisch karakter. De socialistische afgevaardigden bemerkten op de tribune de facie van den aan ether verslaafden mensch, die aan 't hoofd der Parijsche politie een ware dictatuur in de hoofdstad der Revolutie uitoefent en zij dwongen hem door hun kreten van verontwaardiging onmiddellijk de plaat te poetsen, nadat de president de zitting had moeten schorsen.

Toen kwam de beurt aan Briand. Na een radicaal kwam Colly, een der pas gekozen socialisten aan 't woord en begon 't edele drietal, Briand aan de spits, te geeselen. Hun eigen woorden dienden daarbij als zweepslagen. Doch toen Briand aan 't woord kwam, werd 't nog erger voor hem. Nooit nog wellicht is in eenig Parlement der wereld de chef der regeering zoodanig moreel afgeranseld, zoo bespuwd, gehoond en vertrappt als Aristides, den rechtvaardige; nu gebeurde. De socialistische afgevaardigden, meegéslept door al de woede, die de laatste beestachtigheden van den avonturier, zijn driest en cynisch vertrappen der wetten, zijn koude hoon aan 't adres der slachtoffers, in elk proletarisch voelend hart hadden gewekt, deden ten volle hun plicht en deden in 't Parlement dat werk, waarvoor zij er heengezonden zijn in de eerste en voornaamste plaats, het brandmerken van het kapitalisme en den klassenstaat, zoo noodig der personen die 't vertegenwoordigen.

Dat een chef van 't gouvernement ongestraft niet alleen, maar zonder tegenspraak, zonder dat de president der Kamer er zich tegen kon verzetten, zonder dat de meer-

derheid den moreelen moed heeft 't te kunnen verhinderen, gequalificeerd wordt als wat hij is: politie-lokvink, dat hij moreel vernietigd wordt, dat heeft inderdaad voor een régime zekere beteekenis.

Deze beteekenis, dat de bourgeoisie — want daar komt 't op aan — dat de eigenlijk gezegde machthebbers in den staat, want dat is 't Fransche Parlement, in 't welk de souvereine macht berust, gevoelen, dat aan hun regeering *elke zedelijke grondslag voortaan ontbreekt*, dat zij, evenals b. v. in Pruisen en in Rusland, nog slechts berust op bruut geweld.

En een regiem, dat dit gevoelt, dat hiervan in de personen van zijn machthebbers diep doordrongen is, is, de geschiedenis leert 't, aan den rand van den ondergang.

Indien de spoorwegstaking geen andere gevolgen had gehad dan dat zij zoo duidelijk, zoo vernietigend de middelen en de sujetten had belicht — Briand c.s. — waarvan de bourgeoisie reeds gedwongen is geworden zich te bedienen, zij zou reeds van de grootste beteekenis zijn voor Frankrijk en voor het internationale proletariaat.

Waar blijven de reformisten nu met hun meeningen over de Fransche democratie en de richting, waarin zij zich beweegt, een richting, waarvan 't veroveren van de nieuwe machtspositie, 't ministerialisme een aanwijzing was? Herinneren wij ons nog allen, dat 't nog maar 4 jaar geleden is dat *Het Volk* in de overwinning van 't Fransche radico-socialisme aanleiding vond tot lofzangen en... tot een woedenden uitval tegen Mevr. Holst, een uitval, die den in Utrecht pas bezegelden vrede weer verstoort? Wij kunnen er niet genoeg de arbeiders op wijzen, hoe de gebeurtenissen in Frankrijk ons gelijk geven, die in de burgerlijke democratie niets anders zien dan een middel, waardoor de arbeidersklasse scherper en onmiddellijker met de bourgeoisie in botsing geraakt, een regiem waarin de klassetegenstellingen zich in volle scherpte ontwikkelen, waarin de gelegenheid ontstaat om de heerschende inrichtingen van hun laatsten ideëelen schijn te ontdoen.

In Frankrijk is nu reeds mogelijk, wat in Duitschland nog niet mogelijk is, ondanks de zooveel grooter reele macht der arbeiders, om ten aanhoore van heel de natie, de regeerders der bourgeoisie te qualificeeren als wat zij zijn. Waarom? Omdat de bourgeoisie in Frankrijk zich niet mee kan beschutten achter den glans eener schijnbaar boven haar staande macht.

Het voordeel is gering, maar her is een voordeel. En de Fransche sociaaldemocratie is nu door de omstandigheden in haar geheel gedwongen, datgene te doen, wat de orthodoxe socialistischen reformisten steeds voorhielden als hun plicht, de bourgeoisie aan te klagen, haar vertegenwoordigers te bespuwen, in plaats van zooals Jaurès en de zijnen, de Republiek te verheerlijken.

Dat de les op Jaurès indruk zou maken, gelooven wij natuurlijk geen oogenblik.

Maar scènes als nu in 't Parlement brengen zeker de socialistische partij nader tot de massa der Fransche arbeiders, die in de politieke actie nog slechts hoogstens een vrij nutteloos iets zien en die zoo kunnen inzien, hoe de parlementaire actie beteekenis kan hebben.

Zooals wij straks zeiden: Briand begint nu eerst de gevolgen der spoorwegstaking te gevoelen. Er heerscht blijkbaar oneenigheid in de regeering zelf over de vraag, wat nu te doen? Den spoorwegarbeiders en anderen het stakingsrecht bij de wet ontnemen? Vele radicalen zullen hiervoor terugdeinzen, omdat zij weten, dat ze op Briand's en dergelijken kunnen rekenen, om, wanneer 't gevaar dreigt, de wetten, die 't stakingsrecht verleen, buiten werking te stellen. En waartoe dus een reactionaire wetgeving wanneer er toch reactionair geregeerd kan worden? Die radicalen zullen zeker de gelegenheid aangrijpen om Briand, dien zij niet vertrouwen en haten, ten val te brengen of ten minste zijn positie te schokken.

Doch dit is slechts een voorbijaand en minder beteekenend gevolg van de staking.

Hoofdzaak is, dat zij, zooals nu allen erkennen, opnieuw de mogelijkheid eener succesvolle spoorwegstaking heeft aangetoond, en de klassetegenstellingen in Frankrijk verscherpt heeft.

v. R.

Economische Kroniek.

De drie-eenheid.

Gij kent waarschijnlijk allen, lezers van *«De Tribune»* het hoofdogma van de Christelijke kerken, het geloofs-artikel van de heilige drie-eenheid? Gij weet wellicht, dat dit hierin bestaat, dat God niet een maar drie is en toch wederom een, dat hij één en eenig is en toch zelfder tijd uit Vader, Zoon en Heilige geest bestaat.

Welnu, de werkelijke God van het huidige leven, de oorzaak van alle veranderingen, die wij thans rondom ons zien, aan wien meer dagelijksche offers gebracht worden, dan aan den ouden Jehovah geschiedde gedurende alle eeuwen van eersten en tweeden tempel te samen, die God, die reeds eenige honderde jaren was, die is, en wezen zal, totdat het proletariaat hem heeft ontroond; die God, het kapitalisme, wordt iederen dag meer zulk een drie-eenheid.

Aan het begin van de moderne geschiedenis staat daar het woerkerkapitaal, bankkapitaal noemen wij het thans ietwat beleefder, als God de Vader van het moderne kapitalisme, uit zich het handel- en industriekapitaal voortbrengende als Zoon en Heilige Geest. En vooral het overal doordringen van het industriekapitaal, onze moderne «Heilige Geest» is het verschijnsel, dat onze laatste eeuwen zoo sterk gekenmerkt heeft. Gold bovendien niet het zich verzetten tegen de meest volkomen

«rücksichtslose» ontplooiing van het industriekapitaal en harer uitbuiting als eene economische zonde, waarvan geen vergeving bestaat, een vergrijp tegen den «Heiligen Geest».

En in onze dagen zien wij het wonder der eenwording van die drie Godheden wederom voor onze oogen geschieden en keeren wij, maar dan op hooger trap, tot den vroegeren vorm van éénheid van het kapitaal terug, eenheid van bank-, handel- en industriekapitaal, onder opperheerschappij van den ouden Godheid die het rijk van Jehova, zelfs Israël en Juda, eenmaal vernietigde: De Woeker.

Het hierboven uiteengezette vindt iederen dag zijne bevestiging in de prozaische berichten van handel en beurs in onze groote kapitalistische bladen.

«Zooals wij reeds in ons avondblad van Woensdag j.l. mededeelden, schijnt de afsluiting der Nieuwe Turksche leening te Parijs op moeielijkheden te stuiten. Uit nadere berichten blijkt thans, dat de Fransche kapitalisten ingeval van tot standkoming der leening verlangen dat Turkije bestellingen zal doen aan de Fransche industrie...») cursiveering van mij S. d. W.)

Wat een roerende zorg, niet waar, van het bankkapitaal voor de industrie niet waar? De Deutsche bankkapitalisten eischen voor de Deutsche industrie hetzelfde. Waarom?

Om deze eenvoudige reden, dat bankkapitaal handelskapitaal en industriekapitaal iederen dag meer één worden. Want — zooals reeds vroeger in «De Tribune» is uiteengezet — de ontwikkeling der industrie leidt daarheen, dat de kleine bedrijven in de economisch meest gewichtige takken van nijverheid verdwijnen en vervangen worden door het groot- ja zelfs reuzenbedrijf. De nooit rustende krachten der kapitalistische ontplooiing voeren tot het zoogenaamde gecombineerde bedrijf aan den eenen kant, d.w.z. het bedrijf dat een volkomen in zich zelf afgesloten eenheid is, dat zijn eigen grondstoffen produceert en de zelf verwerkt tot het volkomen eindproduct, b.v. een scheepswerf, die zijn eigen kool- en ijzermijnen heeft, zijn eigen benodigd staal vervaardigt, en dus geheel zijn eigen schepen bouwt. Aan den anderen kant neemt de kartelleering der bedrijven hoe langer hoe meer toe, wat dit beteekent: Vroeger geheel zelfstandige bedrijven van dezelfde soort, b.v. afzonderlijke katoenspinnerijen smelten ineen, als het ware tot ééne groote onderneming, één reuzenbedrijf. Bij beide vormen van ontwikkeling is het eindresultaat steeds: het tot stand komen van een bedrijf, dat duizende werklieden omvat, duizenden aan kapitaal behoeft.

Zulke ontzaggelijke kapitalen kunnen niet meer door den producent alleen worden bijeengebracht, daarvoor dient de hulp der grootmachten van het financiewezen te worden ingeroepen. En hoe meer de kapitalistische ontplooiing doorwerkt — en iedere dag gaat zij door — hoe grooter de invloed dier kapitaalsmagnaten op de industrie en daarmee op heel het maatschappelijk leven.

Zes Berlijnsche grootbanken beheerschen thans reeds nagenoeg het Deutsche bedrijfsleven. En niet alleen in het land zelf, ook daarbuiten wordt hun invloed iederen dag grooter. Zoo bezit de „Deutsche Bank” en de „Algemeene Schaafhausensche Bankverein” een groot gedeelte der petroleummijnen in Rumenie, te samen met de zoogenaamde Nederlandsche „Koninklijke Maatschappij.”

Dat dit verschijnsel van samensmelting van bank-, handels- en industriekapitaal internationaal is, spreekt van zelve, maar tot meerdere duidelijkheid zullen wij hier tevens een voorbeeld geven van Amerikaansche bankkapitalisten.

Een „groep” Amerikaansche bankiers zal een spoorweg aanleggen in het gebied tusschen Middellandsche Zee, Zwarte Zee en de Perzische grens. „Het Handelsblad” van 14 September j.l. vermeldt hiervan tevens nog het volgende:

„De Amerikaansche groep is zooals men weet, bereid de lijnen zonder rentegarantie te bouwen, mits zij het uitsluitend recht verkrijgt tot exploitatie van delfstoffen in een gebied van 20 K.M. ter weerszijden van den spoorweg. In dit terrein liggen o.a. de bekende Argana-maden kopermijnen, alsmede verschillende petroleum- en steenkoolhoudende terreinen.” Daar dit berichtje volkomen het boven uiteengezette illustreert, is verdere commentaar hierbij overbodig.

Het berichtje eindigt echter met een paar zinnestjes, waaruit voor het proletariaat zooveel te leeren is: „Dezer dagen zal er door den Amerikaanschen en den Russischen gezant nader overleg worden gepleegd ten aanzien dezer plannen...” Kan het duidelijker worden uitgesproken, dat de staat niets anders is dan het Comité ter behartiging der belangen der kapitalisten? De gezant heeft te zorgen, dat dit nieuwe uitbuitingsterrein verkregen wordt!!

Zoo wordt overal het laatste stadium van het kapitalisme voorbereid door Marx voorspeld in zijn beroemde zin „over het steeds kleiner wordend aantal kapitaalmagnaten die zich van de geheele maatschappelijke rijkdom meester maken en dezen monopoliseeren.” Een klein zeer klein aantal beurskoningen beheerscht tenslotte het geheele sociale leven. In hun handen is industrie, handel en bankwezen één geworden. Maar tevens vergemakkelijken zij de taak van het proletariaat, door de technische bezwaren van de onteigening dezer onteigenaars tot een minimum te reduceeren. Zoo voert deze kapitalistische drieëenheid tenslotte tot de eindelijke eenheid van het menschengeslacht tot het socialisme! S. D. W.

1) Handelsblad 19 Oct. (telegram.) „De leening is gesloten op voorwaarden, die voor de Fransche groep bevredigend zijn.”

De „Zaaier” op de pijnbank.

Zooals in elke rubriek herhaaldelijk op een onderwerp terug moet worden gekomen, zoo is dit ook het geval met het onderwerp «De Zaaier». Ook thans moet ik weer als lid van de S. D. P. op dit onderwerp terugkomen, te meer, daar er weer iets met De Zaaier staat te gebeuren, waartegen wij allen hebben te waken.

Op het a.s. Congres van de S. D. A. P. zal volgens besluit van een vorig Congres, de jeugdorganisatie worden behandeld; hoewel de bespreking hierover 3 à 4 jaar werd uitgesteld, zal er nu wellicht eindelijk eens een beslissing over vallen. De partij als zoodanig heeft er nog geen besluit over genomen, doch het P.B. van de Arbeiders Partij neemt het zoo nauw niet met de democratie, en gaat toch voort dingen te doen waarover haar partij nog niet eens heeft uitgesproken. Doch die maar even zijn verstand gebruikt zal wel begrijpen, dat een nieuwe jeugdorganisatie door de S. D. A. P. enkel en alleen zal worden gesticht, om De Zaaier te gaan bestrijden. Menschen als Vliegen, Schaper enz. die heftige tegenstanders van jeugdorganisatie zijn, zijn nu plotseling voorstanders ervan geworden. — Willen deze menschen ons nu wijs maken dat dit de ware liefde is, of weten zij niet dat wij heel goed weten, dat dit apenliefde van hun is? Doch wij zullen even nagaan, waarom dit allemaal geschiedt:

De Zaaier besloot, toen er een scheuring kwam in de Arb.-partij, ten opzichte van beide Soc. Dem. Partijen neutraal te blijven staan, en steun te aanvaarden van beide partijen. Kom De Zaaier buiten steun, zij had dan verstandiger gedaan, van geen van beide partijen steun te aanvaarden; maar het staat vast, dat De Zaaier niet buiten steun kan (en ik geloof dat daar geen enkele jeugdorganisatie buiten kan), en daarom was het goed, dat zij in deze geen partij heeft gekozen. Had zij dat wel gedaan, had zij besloten van één der partijen steun te vragen, dan had zij eerst moeten uitmaken, welke partij de juiste taktiek volgt! De Zaaier had dan moeten uitmaken of het Marxisme beter was dan het Revisionisme of omgekeerd, en wij begrijpen toch allen zeker wel, dat dit niet ligt op den weg van De Zaaier. Welnu, zij heeft altijd van de ouderen (dus ook van de S. D. A. P.) geleerd, dat zij zich met groote dingen niet moest bemoeien, wat zij dan ook in deze niet deed, maar nu wordt haar dit door de Arb. Partij kwalijk genomen; de S. D. A. P. zegt n.l. (of liever het P. B. zegt het) dat De Zaaier geen steun mag aanvaarden van de Soc. Dem. Partij op straffe, van de Arb. Partij geen steun te zullen krijgen. Daar zit echter iets anders achter.

De S. D. A. P. beschouwt de S. D. P. als haar vijand; wie dus van de Soc. Dem. Partij steun vraagt, die moet worden verpletterd. De Arb. Partij gebruikt dus De Zaaier als speelbal tegenover de S. D. P., waarvoor De Zaaier zich echter niet moet laten leenen. Wil de S. D. A. P. strijden tegen de Soc. Dem. Partij best, maar laat ze daarvoor niet De Zaaier gaan gebruiken. Deze wenscht neutraal te zijn, wenscht geen partij te kiezen, en als zoodanig moet men haar beschouwen. Dat de Arb. Partij weigert steun te geven, kan De Zaaier niet helpen, doch doet niets af aan de neutraliteit van De Zaaier. Deze jeugd-organisatie wordt thans op de pijnbank gelegd door de S. D. A. P.

Vroeger legde men iemand, die zijn schuld niet wilde bekennen, omdat hij onschuldig was, op de pijnbank, en knauwde hem net zoolang tot hij bekende. Maar was hij onschuldig, dan hield hij ook tot het laatste oogenblik vol.

Zoogaat het ook met De Zaaier. Zij wil neutraal zijn tegenover beide partijen; neen zegt de Arb. Partij, je kunt van ons wel steun krijgen, maar als je de S. D. P. niet los laat, geven wij niet alleen geen steun, maar zullen jullie meteen gaan bestrijden, met nieuwe jeugdorganisaties, alhoewel wij er geen voorstanders van zijn.

De S. D. A. P. tracht dus De Zaaier op de pijnbank te leggen, omdat zij ook steun aanvaardt van de Soc. Dem. Partij. Doch De Zaaier moet verstandig zijn, en zich niet als speelbal laten gebruiken, tegen welke partij dan ook. Zij moet volhouden, tot het laatste oogenblik, haar neutraliteit moet zij in geen geval prijsgeven. Dat is ook bovendien niet noodig. Het gaat thans best in De Zaaier, er zit een goede geest in, die moet er in blijven. En wij Soc. Demokraten hebben te zorgen. De Zaaier hierin te helpen. Misschien dat zij ook in de toekomst de steun der S. D. A. P. ers-Marxisten verliest, door dat deze niet openlijk De Zaaier durven steunen, omdat zij anders een kwaad gezicht van hun partijbestuur ontvangen.

Het is dan ook te wenschen, dat De Zaaier zijn standpunt blijft handhaven. Wij verwachten niet veel van de S. D. A. P.'sche jeugdorganisaties; deze zullen het doel hebben De Zaaier te gaan bestrijden, zij ontstaan dus niet uit eigen initiatief, wat wel met De Zaaier het geval is. Doch de Soc. Dem. Partij heeft in alle geval de plicht De Zaaier te steunen, met alle kracht die in haar is. Wij moeten hun steunen door leden voor hun aan te werven, en hun abonnees te verschaffen. Laten wij bedenken, het gaat wel tegen de Zaaier, maar ook tegen de S. D. P., omdat De Zaaier steun aanvaardt van onze partij.

Helpt dus allen een handje mee. Toont, dat gij lid zijt van de S. D. P., en dat gij dus uw plicht begrijpt als Sociaal-Democraat, tegenover de eenige Soc. Dem. Jeugdorganisatie De Zaaier. J. POLAK JR.

Werk met de Kiesrecht-Brochure.

Van het Partijbestuur.

Het Partijbestuur vestigt er de aandacht op van afdelingsbestuur en leden, dat het hedon 29 October bijeen komt tot vaststelling van de houding der Soc. Dem. Partij o.a. ten aanzien van de akte voor het volkspetitionnement der Arbeiders Partij. Het P. B. verzoekt derhalve de besturen en leden ten opzichte van het petitionnement geen maatregelen te nemen voor het P. B.'s besluit hieromtrent bekend is.

Bericht.

Aan de Afdelingen die het bedrag voor de bestelde Congressverslagen reeds gestort hadden — dat zijn A'dam (gedeeltelijk) Bussum, Delft, Leiden, R'dam, Vliissingen, M'burg, W'enden — werden Zaterdag 22 j.l. de verslagen toegezonden. Almelo, Den Haag, Haarlem, Leeuwarden ontvangen de aangevraagde ex. zoodra zij het geld er voor hebben overgemaakt aan het partijsecretariaat. De overige afdelingen worden verzocht haar bestellingen met het bedrag in geld zoo spoedig mogelijk bij het partijsecretariaat te zenden. M. MENSING.

Van de Afdelingen.

Amsterdam. In de huish. verg. werden kandidaten gesteld voor het Sekretariaat van het P. B., en het verslag van den gedelegeerde der afd. bij het Zaaier-bestuur in ontvangst genomen. Er volgde hierop een eenigszins ruime discussie.

Zwolle. In huishoudelijke vergadering werden voorbereidende maatregelen getroffen voor de buurtvergadering op 28 of 29 Nov., waar L. de Visser zal spreken. — J. G. Themans bedankte om persoonlijke redenen als voorzitter. Voor hem werd een plaatsvervanger gekozen, terwijl van nu af mej. C. van Rees, Groot Weezenland 30, weer secretaresse is. Een candidaat voor secr. penn. der partij werd niet gesteld, omdat men daarvoor de Amsterdamsche partijgenooten niet genoeg kende. Besloten werd, een verzoek te richten tot de coöperatie „Vooruit” alhier, om geldelijke steun te ontvangen evenals de afd. der S. D. A. P.

Den Haag. Dinsdagavond spraken voor een volle zaal v. Ravenstein over de Portugeesche revolutie, en de Visser over de Fransche spoorwegstaking. Geen debat.

Een collecte voor de Leidsche kettingsmeden werd gehouden. In de huishoudelijke vergadering werd Ceton candidaat gesteld voor partij-secretaris-penningmeester.

Maastricht. J.l. Zondag sprak Hermans van de S. D. A. P. d'v'er de Soc. Dem. Partij. Wijnkoop kwam voor onze Partij in debat. Het was een goede dag om het wezenlijke inzicht in de verschillen te krijgen.

KORRESPONDENTIE.

Wederom moesten verscheiden stukken en rubrieken blijven liggen.

Verantwoording:
Ingekomen bij de administratie:
Colportage: Afd. Leiden f 17.73⁵; Zwolle f 0.48; Haag f 16.—; Bussum f 6.61; Haarlem f 3.44; Vliissingen f 1.44; Middelburg f 1.50; R'dam f 8.32; Vliissingen f 1.20; Middelburg f 1.53.
Steun: Afd. Rotterdam f 9.36; afd. Haag f 7.89; N. te H. f 2.50; afd. Leiden f 12.50.

Advertentiën

Voor de deelneming mij betoond bij het overlijden van mijn onvergetelijken vader betuig ik mijn innigen dank.

DAVID J. WIJNKOOP.

SOC. DEM. PARTIJ, AFD. A'DAM.

HUISHOUDELIJKE VERGADERING op Woensdag, 2 November, 8½ uur in de Geelvinck.

Agenda: 1. Verkiezing gedelegeerde Zaaier. — 2. Kiesrechtactie en petitionnement. — 3. Voorstellen Gaitow-Luteraan. — 4. Wintercampagne. Aller opkomst dringend gewenscht.

Ter perse:
HET HISTORISCH MATERIALISME
voor arbeiders verklaard door H. GORTER.

Tweede Druk.

Prijs 10 cent, franco 13 cent.

Bij aantallen franco per post.

10 ex. . . . . f 1.—

25 ex. . . . . „ 1.90

50 ex. . . . . „ 3.75

100 ex. . . . . „ 6.50

Bestellingen reeds nu te richten aan de administratie, daar de brochure eerstdaags verschijnt.

Uitgaven H. A. WAKKER & Co., Rotterdam.

Dr. W. v. RAVESTEIJN JR.
De Stand der Sociaaldemocratie in verschillende landen.
Omvang 65 bladz. Prijs f 0.35.

HENRIETTE ROLAND HOLST
De Philosophie van Dietzgen en hare beteekenis v. Proletariaat.
Omvang 82 bladz. Prijs f 0.60.

JAN VAN DEN TEMPEL
De Vakbeweging in Nederland en haar Toekomst.
Inleiding van HENRI POLAK.
Omvang 168 bladz. Prijs geb. f 1.65, ing. f 1.75.

Voor Colportage:
Dr. ANTON PANNEKOEK
Godsdienst en Socialisme
van f 0.25 voor 5 cent.

Ethiek en Socialisme
van 10 cent voor 3 cent.

Omwentelingen in de Toekomststaat
van 10 cent voor 3 cent.
Bij minstens 10 exemplaren franco na ontvangst van postwissel.

H. A. WAKKER'S BOEKHANDEL
ROTTERDAM.